

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0526U000246

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 20-08-2026

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Якимчук Олена Миколаївна

2. Olena M. Yakymchuk

Кваліфікація: к. мист., доц., 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2276-6061

Вид дисертації: доктор наук

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 17.00.03

Назва наукової спеціальності: Музичне мистецтво

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 24-09-2026

Спеціальність за освітою: Музична педагогіка та виховання

Місце роботи здобувача: Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

Код за ЄДРПОУ: 02125094

Місцезнаходження: вул. Острозького, Вінниця, Вінницький р-н., 21100, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 26.005.01

Повне найменування юридичної особи: Національна музична академія України імені П. І. Чайковського

Код за ЄДРПОУ: 02214188

Місцезнаходження: вул. Архітектора Городецького 1-3/11, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури та інформаційної політики України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національна музична академія України імені П. І. Чайковського

Код за ЄДРПОУ: 02214188

Місцезнаходження: вул. Архітектора Городецького 1-3/11, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури та інформаційної політики України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 18.41.11, 18.41.11.13, 18.41.07.15

Тема дисертації:

1. Ментальні основи творчості українських композиторів кінця XX – першої чверті XXI століття: семіотичний дискурс
2. Mental foundations of the works of Ukrainian composers of the late 20th – first quarter of the 21st century: semiotic discourse

Реферат/анотація:

1. Дисертацію присвячено творчості сучасних українських композиторів у семіотичному вимірі. Обґрунтовано функціонування композиторської творчості як цілісної знакової системи, у якій акумулюються ментальні коди української нації. У роботі увагу зосереджено на виявленні індивідуально-стильових домінант творчості композиторів, які трактуються в статусі ментальних кодів. Вони функціонують як структурні одиниці, які забезпечують інтерпретацію музичного твору як системи репрезентації національного світогляду. Актуальність дослідження. Українська музична культура, як маркер національної ідентичності, зберігає в інтонаційних лексемах генетичний код нації. На відміну від музичного мистецтва XX ст., детермінованого ідеологією, сучасна музика вільно послуговується національними ментальними кодами.

Вона стає інструментом самопізнання, пропонуючи слухачеві відчуття – «це про мене, моє коріння» й, ідентифікуючи себе з національною спільнотою, долучитись до неї, об'єднуючись навколо загальних світоглядних цінностей. Наукова новизна дисертації полягає у впровадженні методологічного підходу, що поєднує семіотичний аналіз із категорією національної ментальності. Основним методологічним принципом дослідження є трирівнева модель Ч. Морріса (синтактика – семантика – прагматика), яка застосована як структуроутворюючий інструмент аналізу музичного твору. До наукового обігу введено й докладно проаналізовано фортепіанні твори Л. Шукайло, «Пісні з давнини» Б. Кривопуста, музику І. Небесного до вистав, камерно-вокальні твори Е. Бриліна на слова З. Ружин, хорові твори О. Лис на слова В. Довжика, хорову симфонію-перформанс «Осяяні чорним сонцем» Є. Петриченка, «Між Сходом і Заходом. Містерія народження» Б. Сегіна, «До Перемоги», камерно-інструментальні твори, вокальний цикл «Сам на сам» на слова В. Стуса О. Ільницької. Робота має вступ, шість розділів, висновки. У першому розділі здійснено огляд категорії ментальності, семіотичних концепцій. Семіотика дозволяє декодувати в сучасній музиці риси національного світовідчуття композитора. У другому розділі здійснено узагальнення ментальних доміант української музичної культури з метою подальшої їх інтерпретації в статусі аналітичних одиниць. Виокремлені доміанти української ментальності (антеїзм, пантеїзм, кордоцентризм, ліризм, сакральність) у межах дослідження інтерпретуються як смислові константи, що функціонують у музичному тексті як знакові утворення. У третьому розділі з'ясовано, що у фортепіанних творах Л. Шукайло маркерами національної ментальності постають жанрові модули токатності, дзвону як духовні музично-інтонаційні моделі; мелодика, інтонаційно подібна до народного мелосу; образно-тематичний ряд, пов'язаний з національною традицією; ліричний характер творів. Ментальні коди в «Піснях з давнини» Богдана Кривопуста реалізуються в особливостях українських народних пісень (мелодичність, ліризм), семантиці м'якого звучання камерного оркестру, народного вокалу солістки, образно-тематичному ряді пісень, філософському осмисленні музично-поетичного змісту пісень. Ментальні коди в музиці Івана Небесного до вистав реалізуються у використанні українських народних пісень, інструментів (трембіта); авторських мелодій, інтонаційно подібних до народних джерел; образно-тематичному ряді інструментальної музики; семантиці експресивного звучання скрипки, українських народних пісень. У четвертому розділі аналіз камерно-вокальних творів Е. Бриліна на слова З. Ружин і хорових О. Лис на слова В. Довжика дозволив визначити фундаментальні ознаки «української душі» – ліризм, емоційність, вкоріненість у народну традицію. У п'ятому розділі з'ясовано, що в хоровій симфонії-перформансі «Осяяні чорним сонцем» Є. Петриченка ментальні коди реалізуються у використанні народнопісенних джерел; авторському матеріалі, інтонаційно спорідненому з народним мелосом; архаїчному звучанні обряду поклоніння сонцю; символах і архетипах; морально-етичних рисах героя. У циклічному творі «Між Сходом і Заходом. Містерія народження» Б. Сегіна продовжена ідея твору Є. Петриченка – виходу за межі національного дискурсу. Відкритість світові композитор демонструє в контексті культурної парадигми Схід – Захід. У шостому розділі аналіз творчості О. Ільницької засвідчив міцне філософське підґрунтя мислення композиторки, яке реалізовано в екзистенційному й онтологічному вимірах. Отже, сучасна українська музика постає відкритим, динамічним семіотичним простором, у якому ментальні доміанти – кордоцентризм, ліризм, сакральність, міфопоетичність – функціонують як смислові константи, що забезпечують тяглість культурної традиції і її здатність до оновлення.

2. The thesis purports on the creativity of contemporary Ukrainian composers in semiotic dimension. The functioning of composer's creativity as an integral sign system, in which mental codes of Ukrainian nation are accumulated, has been justified. The focus of the dissertation is detection of individual and stylish composers' works dominants, which are treated in the status of mental codes. They are functioning as structural units that provide the interpretation of a piece of music as a system of representation of national worldview. Relevance of the study. The Ukrainian music culture, as a marker of the national identity, keeps the genetic code of the nation in intonation lexemes. Unlike the 20th century music, determined by ideology, the contemporary music operates with national mental codes at ease. It becomes a self-cognitive instrument, proposes a listener to feel: "It is about myself, my roots" and to join it, identifying himself with national community, uniting around general worldview

values. The scientific novelty of the study lays in implementation of methodological approach, combining semiotic analysis with the category of national mentality. Charles W. Morris' three-level model (syntax – semantics – pragmatics), used as a structuring instrument of a music piece analysis is the main methodological principle of the research. The following pieces have been introduced into scientific circulation and analyzed in detail: L. Shukailo's piano works, B. Kryvopust's Songs of Old Times, I. Nebesnyi's music for performances, E. Brylin's chamber vocal works on Z. Ruzhyn's lyrics, O. Lys' choral works on V. Dovzhyk's lyrics, Ye. Petrychenko's choral symphony-performance Illuminated by the Black Sun, B. Sehin's Between the East and the West. The Mystery of Birth, O. Ilnytska's To the Victory, her chamber instrumental works, her vocal cycle One to one on V. Stus' lyrics. The thesis has Introduction, six chapters, and Conclusions. In Chapter 1 the review of the category of mentality and of semiotic conceptions is performed. Semiotics enables us to decipher the composer's national worldview in contemporary music. Chapter 2 the generalization of Ukrainian music culture's mental dominants has been performed with the aim of their further interpretation in the status of analytical units. Singled out dominants of Ukrainian mentality (antheism, pantheism, cordocentrism, lyricism, sacrality) are interpreted within the thesis as semantic constants, functioning as sign formations in musical text. Chapter 3 finds out that in piano works of L. Shukailo as markers of national mentality appear generic characteristics of toccata, of the bells as spiritual musical and intonation models; Melos, images and thematic, connected to national tradition; lyricism of the pieces. Mental codes of B. Kryvopust's arrangements of Ukrainian folk songs are implemented in the specificities of Ukrainian folk songs, semantics of chamber orchestra soft sound, folk vocal of the soloist, imagery and thematic of the songs, philosophical core of musical and poetic content of the songs. Mental codes in I. Nebesnyi's music for performances are actualized in usage of Ukrainian folk songs, instruments (trembita); original melodies, which are similar to folk sources by their intonation material; in imagery and themes of instrumental music; in the semantics of violin's expressive sound and that of Ukrainian folk songs. In Chapter 4 the analysis of E. Brylin's chamber vocal works (on Z. Ruzhyn's lyrics) and O. Lys' choral ones (on V. Dovzhyk's lyrics) helped define the fundamental characteristics of "the Ukrainian soul" – lyricism, emotionality, rootedness into folk tradition. The symbols of national mentality have been coded in poetic and musical texts. In Chapter 5 mental codes of Ye. Petrychenko's choral symphony-performance Illuminated by the Black Sun are implemented in usage of folk songs' sources; original material, which is close to folk Melos through its intonation structure; archaic sound of the sun adoration ritual; lyrical parts of the cycle; symbols and archetypes; the protagonist's moral and ethical traits. In B. Sehin's cycle Between the East and the West. The Mystery of Birth the idea of Ye. Petrychenko's piece – exit beyond the borders of national discourse has been continued. The composer demonstrates openness to the world in the context of cultural paradigm East – West. In Chapter 6 the analysis of O. Ilnytska's creativity witnessed of strong philosophical ground of the composer's thinking, which is actualized in existential and ontological dimensions. Summing up the results of the research witnessed that contemporary Ukrainian music appears an open, dynamic semiotic space, in which mental dominants – cordocentrism, lyricism, sacredness, mythopoetics – function as semantic constants, which provide continuity of cultural tradition and its capacity to renovate.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Якимчук О.М. Традиції фортепіанних варіаційних циклів у «Симфонічних варіаціях» Людмили Шукайло. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених

Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, В. Ільницький, І. Зимомря]. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 58. Т. 2. С. 163–167.

- Якимчук О.М. Виконавський потенціал хорових творів Олександра Яковчука (на прикладі «Щедрівки» для мішаного хору а cappella). Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, В. Ільницький, І. Зимомря]. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2023. Вип. 60. Т. 4. С. 92–96.
- Якимчук О.М. Композитор Едуард Брилін: універсальний характер творчої діяльності. Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Музичне мистецтво. 2024. 7(1). С. 79–94.
- Якимчук О.М. Роль музики Івана Небесного у виставі «У неділю рано зілля копала...». Наукові збірники ЛНМА ім. М. Лисенка. 2024. Вип. 51. С. 56–61.
- Yakymchuk O. Ivan Nebesnyi's Music for Plays: Syntactic Aspect. Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Музичне мистецтво. 2024. 7(2). С. 149–157.
- Якимчук О.М. Музика у виставі за п'єсою Миколи Куліша «Народний Малахій»: семантичний аспект. Музикознавча думка Дніпропетровщини. Дніпро : Грані. 2024. Вип. 27 (2). С. 102–114.
- Yakymchuk O. Vocal works by Eduard Brylin on Zoia Ruzhyn's poems: lyrical modus. Слобожанські мистецтвознавчі студії. 2025. Вип. 1. С. 163–168.
- Якимчук О.М. Музичне прочитання лірики Василя Симоненка в сучасній пісенній творчості. Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Музичне мистецтво. 2025. 8(1). С. 136–144.
- Якимчук О.М. Камерно-інструментальна творчість Богдана Сегіна: музика, гучніша за слова. Музикознавча думка Дніпропетровщини. Дніпро : Грані. 2025. Вип. 28 (1). С. 238–248.
- Якимчук О.М. Симфонічна творчість Івана Небесного: жанрово-стильовий аспект. Fine art and culture. 2025. Вип. 3(2). С. 60–66.
- Якимчук О.М. Камерно-інструментальна творчість Олени Ільницької: жанрово-стильовий аспект. Слобожанські мистецтвознавчі студії. 2025. Вип. 3. С. 161–165.
- Якимчук О.М. Камерно-вокальна творчість Олени Ільницької: семантичний аспект. Наукові збірники ЛНМА ім. М. Лисенка. 2025. Вип. 54. С. 81–88.
- Якимчук О.М. Музичне прочитання поезії Тараса Шевченка в Симфонії-диптиху Богдана Кривопуста. Українська музика. 2025. Вип. 4 (55) С. 87–94.
- Якимчук О.М. «Пісні з давнини» для голосу і камерного оркестру Богдана Кривопуста: поетика твору. Актуальні питання гуманітарних наук: / [редактори-упорядники М.Пантюк, А.Душний, В.Ільницький, І.Зимомря]. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2025. Вип. 93. Том 2. С. 261–266.
- Якимчук О.М. Stabat Mater Олени Ільницької у контексті жанрово-стильових пошуків композиторки. Українська музика. 2026. Вип. 1 (56) С. 102–109.
- Yakymchuk O. Mythopoetics of Piano Nocturnes by Olena Ilnytska. Harmonia: Journal of Arts Research and Education, 2025, 25(1), 1–12.
- Yakymchuk O. Features of National Mentality in Ukrainian Musical Folklore. Resital: Journal of Performing Arts. 2025, Vol 26 №1, 1–24.
- Yakymchuk O. "To Victory" for vocal sextet and symphony orchestra by Olena Ilnytska: mythopoetics of the work. Studia Universitatis Babeş-Bolyai Musica. 2025. 70(2), 421–432.
- Yakymchuk O., Rieznik O. The war topos in Ivan Nebesnyi's works (on the example of "Message from Ukraine" and "...While Recalling..."). Studia Universitatis Babeş-Bolyai Musica. 2025. 70 (Special Issue 1), 309–321.
- Putiatytska, O.; Sakalo, O.; Artemieva V.; Shchyrytsia, D.; Yakymchuk, O. The Emergent Properties of the Opera Genre in the Contemporary Musical Context. Música Hodie, Goiânia, vol. 24, 2024.
- Якимчук О. Шевченкові переспіви Давидових псалмів у творчості Олександра Яковчука: екзегетичне осмислення тексту. Musical art and linguistic thesaurus of world culture: Ukraine's experience: Scientific

monograph. Riga, Latvia : "Baltija Publishing", 2023. P. 287–302.

- Якимчук О.М. Духовна аура поезії Ліни Костенко у вокальних циклах сучасних українських композиторів. Cultural and artistic practices: world and Ukrainian context. Scientific monograph. Riga, Latvia : "Baltija Publishing", 2023. С. 595–612.
- Якимчук О.М. Стильові риси фортепіанної творчості Людмили Шукайло. KELM. 2023. 1(53). С. 84–88.
- Yakymchuk O. The Semantic Space of Ukrainian National Universals in Olena Lys' Choral Diptych "By the Stairs to Heaven". Musicologica Olomucensia. 2025. 37(1), 23–35.
- Якимчук О.М. Хорова музика для дітей у творчості Олени Ільницької: на перетині вітчизняних традицій. Science and Perspectives. 2023. № 1(20). С. 273–284.
- Якимчук О.М. Художній світ Олени Лис у жанрі хорової музики для дітей. Modern aspects of science. 2023. Вип. 27. С. 323–336.
- Якимчук О. Аналіз музичного тексту в підготовці музикантів у ЗВО: виконавський, педагогічний аспекти. Філософія культурно–мистецької освіти : матеріали Всеукр. наук. конф. м.Київ, 24 бер. 2022 р. (24 черв. 2022 р.). Київ, 2022. С. 236–238.
- Якимчук О. Фестиваль «Дні української музики у Варшаві» в контексті українсько–польських зв'язків. Українсько–польські мистецькі зв'язки: історія, сучасна практика та перспективи розвитку: матеріали міжнародної науково–практичної конференції. 29–30 листопада 2023 р. Вінниця, 2023. С. 115–119.
- Якимчук О. Міфопоетичність Ноктюрнів для фортепіано Олени Ільницької. Україна. Європа. Світ. Історія та імена в культурно–мистецьких рефлексіях. Матеріали Сьомої міжнародної науково–практичної конференції. 2024. Вип. 7. С. 324–327.
- Якимчук О.М. Архетипи української ментальності у творчості Олени Лис – Василя Довжика. Актуальні проблеми розвитку українського та зарубіжного мистецтва: культурологічний, мистецтвознавчий, педагогічний аспекти : матеріали IX Міжнародної науково–практичної конференції (Світязь – Луцьк, 24–26 травня 2024 року). Liha–Pres, 2024. С. 213–215.
- Якимчук О.М. Іван Небесний «Згадуючи» – хоровий цикл на основі українських молитов. Творчий універсализм у культурі, мистецтві, освіті: ідентифікаційний, комунікаційний, синергетичний виміри: збірник наукових праць (за матеріалами Міжнародної науково–практичної інтернет–конференції 24–25 травня 2024 р.): електронне видання. Навчально–науковий інститут мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника». Івано–Франківськ: «Ксерограф», 2024. С. 94–95.
- Якимчук О. Музика до перформансу Богдана Сегіна. Естрадно–вокальне мистецтво: історія, теорія, практика: матеріали III Всеукраїнської науково–практичної конференції (м. Івано–Франківськ, 4 черв. 2025 р.). Івано–Франківськ : Редакційно–видавничий відділ ЗВО «Університет Короля Данила», 2025. С. 163–164.
- Якимчук О. Семіотичний підхід у фаховій підготовці музиканта. Філософія культурно–мистецької освіти : матеріали V Всеукр. наук. конф. м.Київ, 26 березня 2026 р. Київ, 2026. С. 239–241.
- Якимчук О. Музична Шевченкіана як засіб популяризації рідної мови. Мова й література: сучасні підходи та лінгводидактичні інновації: матеріали VI Всеукраїнської науково–практичної конференції. Чернівці, 20–21 лютого 2026 р. С. 177–179.

Наукова (науково–технічна) продукція:

Соціально–економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Копиця Маріанна Давидівна
2. Marianna D. Kopytsia

Кваліфікація: д.мист., професор, 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9183-2117

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна музична академія України імені П. І. Чайковського

Код за ЄДРПОУ: 02214188

Місцезнаходження: вул. Архітектора Городецького 1-3/11, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури та інформаційної політики України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Зав'ялова Ольга Костянтинівна
2. Olha K. Zavialova

Кваліфікація: д. мист., професор, 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація: ;<https://scholar.google.ru/citations?hl=ru&user=wc6xe8QAAAAJ>

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Код за ЄДРПОУ: 02125510

Місцезнаходження: вул. Роменська, Суми, Сумський р-н., 40002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кияновська Любов Олександрівна
2. Lyibov O. Kiyanovska

Кваліфікація: д.мист., професор, 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0117-5078

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Львівська національна музична академія імені М.В. Лисенка

Код за ЄДРПОУ: 02214225

Місцезнаходження: Вул.Нижанківського, Львів, 79005, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Драч Ірина Степанівна

2. Iryna S. Drach

Кваліфікація: д.мист., професор, 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2089-9570

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського

Код за ЄДРПОУ: 02214350

Місцезнаходження: площа Конституції 11/13, Харків, Харківський р-н., 61003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Сюта Богдан Омелянович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Сюта Богдан Омелянович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Волосатих О. Ю.

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна